

Znak Benedikta XVI.

Petr Janšta

aneb Poslouchat je lepší než obět'

Při své nedávné cestě po duchovních památkách jižního a středního Německa jsem měl možnost navštívit bavorské město Freising, které je jedním ze dvou biskupských měst arcidiecéze München – Freising. Zde v letech 1977–1982 působil jako arcibiskup Josef Ratzinger, dnešní Svatý otec Benedikt XVI. Freising je město prodchnuté historií a na vrchu Domberg se vypíná nádherná románská konkatedrála zasvěcená Paně Marii a svatému Korbiniánovi. Právě zde si poutník může uvědomit historickou a duchovní kontinuitu, která spojuje našeho papeže s tímto místem.

Papežský znak Benedikta XVI. obsahuje kromě nezbytné mitry, pallia a Petrových klíčů jako znaků papežství také erb freising-ské diecéze: freising-ského mouřenína, který se nachází ve znaku arcibiskupství, mušli, symbol poutníka a teologické nauky spojované se sv. Augustinem a konečně medvěda svatého Korbiniána jako hlavního patrona mnichovsko-freisinské arcidiecéze. Jako své biskupské a později papežské motto si bavorský biskup vybral slovní spojený z 8. kapitoly 3. Janova listu – Cooperatores Veritatis (Spolupracovníci pravdy). Proč ale svatý Korbinián a proč medvěd?

Svatý Korbinián (680–725) pocházel od města Chartres ve Francii. Po počátečním poustevnickém životě, při němž se ve své poustevně věnoval modlitbě a odříkání, připutoval r. 710

do Říma. Od papeže přijal rady, biskupské svěcení i posláni. Na cestu dostal zplnomocnění kdekoli hlásat evangelium a také „pallium“ – odznak hodnosti. Po působení ve Francii, kde bojoval s náboženskou vlažností a pohanstvím a svými plamennými kázáními vyzýval k obrácení a pokání, a audienci u nového papeže se vrátil do Bavor a Tyrolska, kterými procházel cestou do Říma, a pokračoval zde v posláni věrozvěsta. V Římě přednesl papeži Řehoři II. svou prosbu vrátit se do kláštera. Ten mu však řekl, že se nemá bránit výkonu povolání, k němuž má od Boha schopnost a sílu a podle jeho vůle má nadále vykonávat svěřené úkol. Připomněl Korbiniánovi slova, která on sám říkával druhým: „Poslouchat je lepší než obět'“ (1 Sam 15,22). Korbinián odešel zpět do Tyrol, kde vynikal zejména láskou k chudým, oddaností Bohu, poslušností a odhodlaností k důslednosti při hlásání evangelia. Zemřel r. 725, byl pohřben v jižních Tyrolích, ale r. 765 byly jeho ostatky slavnostně přeneseny do Freisingu, kde odpočívají v kryptě konkatedrály dodnes.

A onen medvěd? Tento legendární příběh se týká cesty do Říma. Při přenocování u Brennerského průsmyku v Tyrolsku Korbinián ráno uviděl, jak medvěd požírá zbytky koně, který předtím nesl zavadla, a tak medvědovi nařídil nést je dál za něj. Zkrotlý medvěd pak Korbiniána doprovázel až do Říma a dostal se nakonec mezi jeho atributy.

Svatý Korbinián je jistě i Svatému otci – a možná i proto si jeho medvěda vybral od svého znaku – vzorem v tom, že není důležité, co chci já, ale služba, kterou po mně požaduje Bůh. To plně dokázal kardinál Josef Ratzinger přijetím služby papežství v roce 2005, i když měl v té době jiné plány a chtěl se v klidu věnovat psaní knih na odpočinku.

ZDROJE: <http://catholica.cz/?id=4408>, http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:BXVI_CoA_like_gfx_PioM.svg, Zdirad Čech, Papežské znaky, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2009, s. 9., Autor znaku: J. Em. Andrea card. Cordero Lanza di Montezemolo

JAK OBÍHAJÍ PLANETY KOLEM SLUNCE, PANE KOPERNÍKU?

P. Pavel Gábor SJ, Ph.D.
Vatikánská observatoř,
Tucson, Arizona

Proč se Koperníkovi zamlouvala představa, že Země a ostatní planety obíhají kolem Slunce?

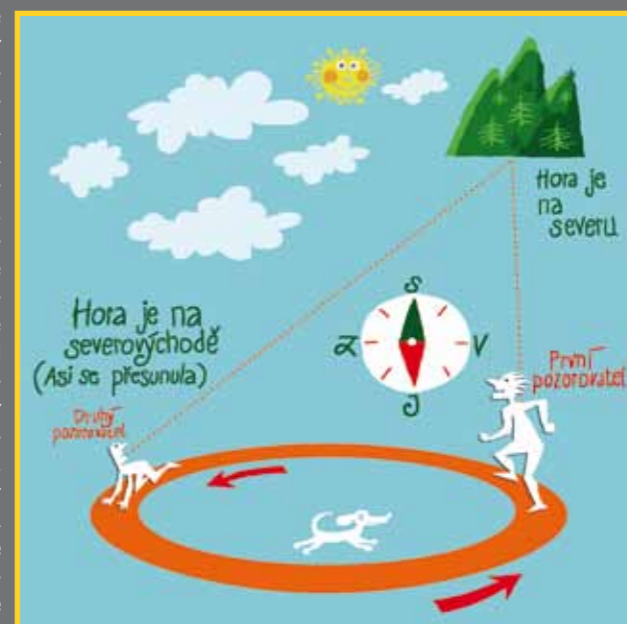
Hvězdy se jevíly jako jasné body na nebeské klenbě, které jakoby s ní byly pevně spojené. Říkalo se jim stálice, protože „stály“ na kulové ploše zvané sféra stálic. Naopak planetami se rozuměla ta nebeská tělesa, jejichž pohyb na nebeské klenbě je složitější než pohyb stálic. Bylo jich sedm: Slunce, Měsíc, Merkur, Venuše, Mars, Jupiter a Saturn.

Merkur a Venuše se na obloze chovají jinak než Mars, Jupiter a Saturn. Zdánlivý pohyb těch prvních je totiž spjat s pohybem Slunce. V Ptolemaiově soustavě to byla prostě danost, která se nemusela (a ani nedala) vysvětlovat. Obíhají-li všechny planety (včetně Země, ale s výjimkou Měsíce) kolem Slunce, vede to k prostému důsledku, že některé planety musí být blíže Slunci než Země, zatímco jiné jsou dále od Slunce než Země. Zařadíme-li do první skupiny Merkur a Venuši a do druhé skupiny Mars, Jupiter a Saturn, bude rozdíl v jejich chování na obloze snadno pochopitelný. Při pohledu ze Země Mars, Jupiter a Saturn budou moci být kdekoli na obloze, zatímco Merkur a Venuše budou vždy u Slunce. V Ptolemaiově soustavě navíc Merkur a Venuše měly oběžné doby vázané na oběžnou dobu Slunce (tedy jeden rok), takže doby oběhu kolem Země u tří ze sedmi planet byly totožné. V soustavě Koperníkově měla každá planeta svou oběžnou dobu. Navíc pořádek planet podle vzdálenosti od slunce Koperníkovi vyšel stejný jako pořádek planet podle oběžných dob. „Ze stejné příčiny, která spočívá v pohybu Země,“ jak nadšeně psal Koperník, pak plyne zcela přirozeně i tzv. retrográdní (zdánlivý zpětný) pohyb planet, který byl pro astronomy oříškem prvního řádu už od dob Platonových.

Všechny tyto důvody pro Koperníkovu soustavu se dají shrnout takto: je hezčí než soustava Ptolemaiova, protože z jednoho předpokladu dovede vyvodit řadu dříve nevysvětlitelných jevů.

VÝTKY VŮČI KOPERNÍKOVĚ SOUSTAVĚ

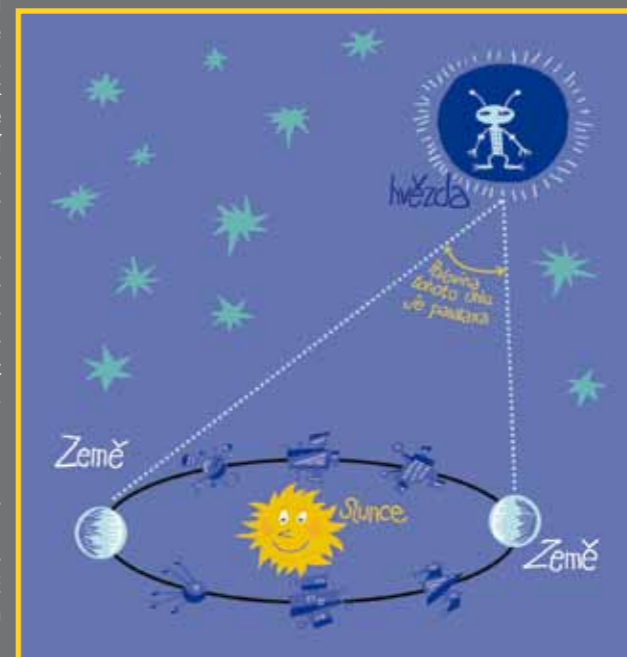
Ani u lidí s vybraným matematickým vkusem Koperník neměl hned vyhráno. Kupříkladu: Mají-li všechna tělesa obíhat kolem Slunce, proč je Měsíc výjimkou a obíhá kolem

Země? Na to Koperník nedovedl odpovědět. Vážná potíž byla i s tzv. paralaxou.

Představte si, že běžíte po dráze na školním hřišti a přitom sledujete vrcholky hory v dále. Když jste na východním konci drá-

hy, je hora od vás přesně na sever. Vůči západnímu konci dráhy však hora není přesně na sever, nýbrž na severoseverovýchod. Změna polohy pozorovatele prostě vede ke změně směru k pevnému bodu, čili k tzv. paralaxě. Tato změna bude tím výraznější, čím jsou rozměry běžecské dráhy srovnatelnější se vzdáleností hory. Co to má společného s Koperníkem? Pohyb Země kolem Slunce během roku by měl vést k paralaxě hvězd. Je-li Země nehybná, žádnou paralaxu nebudeme pozorovat. Obíhá-li Země kolem Slunce, měla by paralaxa hvězd být pozorovatelná. Její velikost by měla být tím větší, čím blíže hvězdy jsou. Pravda je taková, že paralaxa byla v Koperníkově době neměřitelná, protože měřicí přístroje nedosahovaly požadované přesnosti. Dalo se však říci, že má-li Koperník pravdu, pak vzdálenost ke hvězdám musí být větší než průměr dráhy Země kolem Slunce děleno tangens přesnosti měření paralaxy. V 16. století nejlepší měření v tomto směru provedl Tycho Brahe asi 40 let po Koperníkově smrti. Dosahoval přesnosti asi jedné úhlové minuty, což znamenalo, že hvězdy musejí být dále než 3438 násobek průměru dráhy Země kolem Slunce. Taková vzdálenost se tehdy zdála naprosto nepravděpodobně velká. Když měl Koperník pravdu, pak by podle těchto měření měl být svět strašlivě prázdný. Ošklivá představa. A navíc – je zde otázka rozměru hvězd a planet. Ale o tom přistě.

Kamarádi se mezi sebou baví. „Víš, proč je měsíc bledý?“ „Protože svítí celou noc a nevyspí se!“

Josef Mělkus

Ilustrace: Jiří Vančura

Další doplnění k tématu najdete na www.tarsicius.cz v rubrice Archiv článků.